

**Tolna Megyei
Általános Művelődési Központ
7100 Szekszárd,
Szent István tér 11-13.**

Dr. Say István igazgató

fszt. 40. szoba * telefon: (74) 505-600/147 * fax: (74) 505-661 * mobil: (20) 549-2154 * e-mail: sisti@tmamk.hu

Bajszné Kiss Magdolna (TIOK)

fszt. 40. szoba * telefon: (74) 505-600/146 * fax: (74) 505-661 * mobil: (30) 530-3657 * e-mail: bajszkm@tmamk.hu

Komjáthiné Horváth Ágnes

fszt. 40. szoba * telefon: (74) 505-600/146 * fax: (74) 505-661 * mobil: (20) 946-5617 * e-mail: komi@tmamk.hu

**Tamási Területi Iroda
7090 Tamási, Nyírfa sor 15.**

Czink Judit

mobil: (30) 983-2049 * e-mail: czinkjudit@freemail.hu

**Dombóvári Területi Iroda
7200 Dombóvár, Bezerédj u. 14.**

Szentkirályi Krisztina

mobil: (20) 265-7144 * e-mail: szentkiralyi@tmamk.hu

**Tolna Megyei
Diáksport Tanács
Szekszárd,
Szent István tér 11-13.**

Földesi Gyula

II. em. 210. * telefon/fax: (74) 505-661 * mobil: (20) 463-1401 * e-mail: gyuszi60@tmamk.hu

Ezek leszünk egykoron

A kultúra a megismerés nyereségével jutalmazott szórakozás - állítja Ernst A. Grandits, az igényes német 3sat csatorna Kulturzeit című műsorának moderátora. Cs. Gyimesi Éva irodalomtörténésznek a „nélkülözhetetlen felesleg” szlogengyanús megfogalmazását azonban nem tudta felülmúlni, már ami a kultúra mibenlétének lakonikus, mégis legtágabb értelmű összefoglalását illeti. A masszívan beágyazódott közhiedelem szerint a kultúraközvetítés embertársaink szabadidejét elvenni, betáblázni hivatott emberi tevékenység. Mely szerint: a kulturális szakember a nap nyolc órájában dolgozik (elhivatottan, vagy unottan) a „homo ludens” két szabad órájának tartalmas eltöltéséért, avagy a szórakozás testreszabott (feltételezzük, hogy minőségi) módjának kínálat szerű megjelenítésén. Nem itt kell bizonyítani azonban, hogy e tevékenység gyakorlása még nem teszi szakemberré a „kulturális iparban” foglalkoztatott egyént. Lépünk vissza még egy pillanatra Cs. Gyimesi frappáns szókapcsolatához: felesleg, azaz fakultatív, nélkülözhetetlen, azaz kötelező – fűzzük tovább a szinonim tartalmakat. Ennyivel el lehet intézni mindazt, amit kultúrának nevezünk? A nélkülözhetetlen felesleg? Fogadjuk el, hogy igen. És e tény legalitására nem csak intézményrendszer, hanem iparág is épül. Olyan építő- és kötőanyag elemek forgalmazásával mint: lokalitás, identitás, kreativitás, párbeszéd, helyi érték és tudás, kulturális stratégia, hogy az aktuálisakat említsük. Az új stílusú pillér, a készülő építmény tartóeleme, melyet kulturális szakember tervez: a kulturális stratégia.

A jelenleg készülő stratégiák az emberi szellem „helyi tudatú” célba érését sürgetik. Analóg mintára, visszacsatolással és korrekciós lehetőségekkel. Rugalmasan. És következetesen irányt tartva. A kulturális szakember, ha jól szerepel a stratégiai sakktablán, képes folyamatot indukálni (király), képes távlatokat alkotni (vezér), de azt összhangban mások elképzeléseivel teszi (futó), képes együtt dolgozni az üzleti „szemléletű” szereplőkkel (gyalog), megtanul kalkulálni és majdnem könyvelni (huszár), és a visszacsatolás védelmi szerepével is tisztában van (bástya).

Ezen kívül megfelelő tárgyalópartner és mediátor. A kulturális szakember művelt: ismeri a történelmi múlt kulturális áramlatait és korszakait, ugyanakkor eligazodik a jelen valóság társadalmi és gazdasági - közösséget formáló - folyamataiban. A kulturális szakember realista, annak összes lehetséges előtagjával: hiper-, neo-, ultra-, szür-, mikro-, makro- stb. A kulturális szakember nem hagyja magát eluralkodni önnönmaga fölött, félre teszi rögzüléseit (a vesszőparipát táltos paripára cseréli), a közösséget szolgálja, szem előtt tartva a hagyomány és minőségi kulturális vágy életképességét. A kulturális szakember kitartó és nem csügged. Képes a romokon építkezést szervezni, értékelvűen rekonstruálni. A kulturális szakember egyszerre archaikus (múltismerő), hipnotikus (hatással bíró) és magnetikus (másokat ügynek megnyerő) személyiség. Jelszava: az örök innovatívus.

Mindez nem utópia és nem a „Reneszánsz Év” által inspirált eszmefuttatás. Ezek mind mi lehetünk.

Ám fel is tehetjük magunknak a kérdést: ezek mind mi vagyunk?

(Sz. K.)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

TMÁMK HÍRLEVÉL – A Tolna Megyei Általános Művelődési Központ információs kiadványa megyei hálózaton belüli ingyenes szétterítésre. Megjelenik: a Nemzeti Kulturális Alap és a Tolna Megyei Önkormányzat támogatásával júniust-júliust kivéve minden hó 20-áig, 500 példányban. Szerkesztik: a TMÁMK munkatársai. Felelős kiadó: Dr. Say István igazgató.

11. Tolna Megyei Ifjú Tudor Verseny – a tudásközvetítés kompetenciája

„A tehetség gondozás a méltó feladat felkínálásával kezdődik.”

Az verseny az idei évben megújított, átalakított formában került meghirdetésre. A pályázó tanulók 3 fős csapatokban készítettek fél órás ismeretterjesztő előadásokat a Tolna Megyei ÁMK által megadott témakörökből választva. Elvárásunk volt, hogy közösen, egymással együttműködve dolgozzák ki és mutassák be előadásukat. A két éven átívelő verseny 4 fordulóból áll. A verseny eddig lebonyolított három fordulójában a diákok megtartották előadásukat a szakmai-tanári és a közművelődési szakemberekből álló zsűri előtt. Ez év őszétől a jövő év tavaszáig pedig a megye civil és szakmai közösségei előtt népszerűsítik az ismeretterjesztés klasszikus műfaját, modern médiatechnikai eszközökkel. Iskolákban, népfőiskolákon, könyvtárakban, művelődési házakban, klubokban hallhatják az érdeklődők az előadásukat. E vetélkedés során nemcsak a jelentkező csapatok versenyeznek egymással, hanem az őket delegáló iskolák is.

Az idei verseny harmadik fordulójában az előadások minősítésén túl eldőlt az iskolák közti sorrend is. A bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium diákjai érdekes előadásaikkal, kitűnő felkészültségükkel, komoly tudásukkal (tudorok!) méltán nyerték el a vándorserleget, melyet intézményünk munkatársa, a verseny főszervezője, Czink Judit adott át számukra az iskola tanévnyitó ünnepségén.

A 2008-2009-es verseny 4. fordulóra jutott diákjai ősztől az alábbi előadásokkal mutatkoznak be a településeken:

Előadás címe	Előadók	Delegáló iskola
OLVADÓ JÖVŐ? – AVAGY MI LESZ VELED ANTARKTISZ?	Jaksa Péter, Neubauer Antal, Szinger Árpád	Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Bonyhád
A RENESZÁNSZ KORI NŐ	Dobos Orsolya, Garai Kitti, Jenvay Adrienn	Illyés Gyula Gimnázium, Dombóvár
NAPTÁRAK ÉS IDŐSZÁMÍTÁSOK	Borbás Enikő, Szabó Kata, Till Nikolett	I. Béla Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola, Szekszárd
A DELFIN	Szili Lívია, Papp Dávid, Simon Szabolcs	Illyés Gyula Gimnázium, Dombóvár
CSERKÉSZET A VILÁGBAN, MAGYARORSZÁGON ÉS BONYHÁDON	Kuti Emese, Eckert János, Gerner Viktor	Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Bonyhád
RENEZÁNSZ EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON	Árki Milán, Horváth Zsófia, Pölöte Zsófia	I. Béla Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola, Szekszárd
PINGVINEK ÉS FÓKÁK AZ ÖRÖK FAGYBAN	Dóra András, Nagy Róbert, Nagy Tamás	Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Bonyhád
BIBLIA	Fedeles Máté, Klesch Lilla, Pintér Adrienn	Illyés Gyula Gimnázium, Dombóvár
KORALLZÁTONYOK	Kiss Zsanett, Osztopányi Judit, Pásztor Virág	Béri Balogh Ádám Gimnázium, Tamási
MI A KÉRDÉS, HA A VÁLASZ A VILÁGEGYETEM?	Budai Soma, Cséke Balázs, Tóth Barnabás	Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Bonyhád
A BURGONYA	Dömötör Karmen, Gombos Renáta, Kőszegi Alexandra	Tolnai Lajos Gimnázium, Gyöngyös
TELLER EDE ATOMFIZIKUS	Bicskei Dávid, Varjú Tamás, Réti Norbert	Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Bonyhád
FETASAJT	Eicher Evelin, Hanczkó Vivien, Pál Klaudia	Béri Balogh Ádám Gimnázium, Tamási

További felvilágosítást ad a versenyről és az előadások helyszíneiről Czink Judit a 30/98320-49-es telefonszámon.

Tolna Megyei Ifjúsági Hangversenyek

Zenei nevelés – élményközvetítés

A Tolna Megyei Általános Művelődési Központ évente 36 koncertet rendez, melyeken több mint háromezer általános és középiskolás diák kap bevezetést a komolyzene, a jazz és a népzene világába. Koncertjeinken nagynevű szolisták, zenekarok szerepelnek; a magyar zenei élet pedagógiai hivatású egyéniségei. A Filharmónia Dél-Dunántúli Kht-vel közösen szervezett bérlet három hangversenyt tartalmaz, melyek mindegyike hangszerbemutatóval, ismertetővel kísért, ezáltal a közönség megismerkedhet a művek keletkezésének körülményeivel és a komponálás műhelytitkaival is. A koncertek helyszínei a 2008-2009-es évadban: Hőgyész, Gyöng, Tamási, Dombóvár, Bonyhád, Simontornya, Dunaföldvár, Paks, Bátaszék, Madocsa, Szekszárd. (A bérlet ára 900.-Ft.) Felvilágosítás, tájékoztatás, bérletvásárlás: Czink Judit 30/9832-049

I. 2008. november 17-21.

PÉCSI SZIMFONETTA

Haydn emlékműsor

(A zeneszerző halálának 200. évfordulójára)

B-dúr divertimento, No. 46. Szent Antal korál

F-moll szimfónia, No. 49. "A szenvedély" 4. Tétel – Finale

C-dúr "A medve" szimfónia, No. 82.III. tétel – menüett

Fisz-moll "Búcsú" szimfónia, No. 45. III. menüett, IV. Finale

D-dúr "London" szimfónia, No. 104. IV. tétel

II. 2009. január 19-23.

SZAMOSI SZABOLCS – ORGONA

SOLYMOSI PÉTER – TROMBITA

Az "Elvarázsolt Kastély" – az orgona

J. S. Bach: D-moll toccata és fúga, BWV. 545

Marcello: Concerto in c II.

Az orgona bemutatása

Improvizáció egy témára

A. Vivaldi–J.S.Bach: Concerto in d BWV. 594.

G. Fr. Händel: Gloria

Óz, avagy "Over the rainbow"

III. 2009. február 16-20.

SZÉLKIÁLTÓ EGYÜTTES

"Vers és dallam"

Most érkezünk ... (népdal) –

Lakner Tamás feldolgozása

Szerelem, szerelem ... (népdal) –

Fenyvesi Béla feldolgozása

Hol jártál az éjjel? (népdal) –

Sebő Ferenc feldolgozása

Tinódi Lantos Sebestyén: Summáját írom ... –

Rozs Tamás feldolgozása

Bárdos Lajos–Balassi Bálint: Darvaknak szól... – Fenyvesi Béla feldolgozása

Sebő Ferenc–Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Petőfi Sándor: Hortobágyi kocsmárosné (népdal) – Lakner Tamás feldolgozása

Petőfi Sándor: Befordultam a konyhára (népdal) – Lakner Tamás feldolgozása

Lakner Tamás – Eörsi István: Hogyan készül a vers?

Lakner Tamás–Weöres Sándor: Szerenád (Ugye eljön a bálba ...)

Rozs Tamás–Heltai Jenő: Kantinos kisasszony

Keresztény Béla–Robert Burns–Weöres Sándor: Hoci a számlát

Németh Ernő–Weöres Sándor: Rock & roll

Weöres Sándor: Szerenád

Fenyvesi Béla: Szélkiáltó kánon

AMATOR ARTIUM XX. ORSZÁGOS KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI TÁRLAT

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus 2008-ban is meghirdeti felfutásos rendszerű képzőművészeti szemléjét Tolna megyében. Várjuk nem hivatásos képző-és iparművészek jelentkezését és pályamunkáit. A felhívás szövege a www.tmamk.hu honlapon olvasható, a jelentkezési lap ugyanitt letölthető.

A pályamunkák beadási határideje: 2008. október 2-3., helyszíne a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Ház. A szakmai zsűri által bemutatásra ajánlott munkákból kiállítás nyílik október 11-én, 11 órai kezdettel a Babits Mihály Művelődési Ház Márványtermében.

A szakmai zsűri tagjai:

Elnök: Dóri Éva képzőművész, művészeti referens

Bálványos Huba képzőművész, szakíró

Baky Péter képzőművész

Nyíredy Judit iparművész

A tárlat szervezői:

Tolna Megyei ÁMK, Szekszárd

Babits Mihály Művelődési Ház, Szekszárd

Információ:

Pék Jánosné 30/290-9708

Szentkirályi Krisztina 20/265-7144

Kettő az egyben

Új rovatunkat kétszeres segítő szándék hívta életre. Falulátogatásaink során tapasztaljuk, hogy a helyi szervezőknek gyakorta nem könnyű az évente ismétlődő rendezvényekre (pl. falunap, szüreti napok, búcsúk) olyan minőségi produkciót nyújtó fellépőket találni, akik nem ürítik ki a közművelődésre és hagyományápolásra szánt kasszát, és akiket nem ismer már az unalomig a helyi közönség. Az alábbiakban nemcsak a településeknek szolgáltatókat e téren információkat, hanem ezzel a bemutatott művészeti csoportokat is menedzselni kívánjuk: 2 in 1.

KALIMPA ÜTŐEGYÜTTES

Az együttes 2000-ben alakult a dombóvári Belvárosi Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény növendékeiből. Széles repertoárjukban elsősorban komolyzenei művek találhatók, de szerepelnek köztük könnyűzenei feldolgozások is. Nemcsak Dombóvár város és Tolna megye ismerhette meg színvonalas és egyedülálló műsorukat, de felléptek már Pécsen, Vácon, Budapesten is. A Belvárosi iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény aulájában minden évben önálló koncertet rendeznek a város és városkörnyék lakosságának.

Együttes vezetője: Pápai László, zenetanár
Elérhetőség: 74/566-011

Célcsoport: 1-99 év

Sajátosság: fiatalos lendület, közvetlen előadásmód. Az ütős hangszerekkel való zenei élménykövetés mindig meglepetéssel jár. A különleges zenei hatások kedvelőinek ajánljuk.

SZEKSZÁRDI GITÁRKVARTETT

A Szekszárdi gitártriót 1999 augusztusában Csele Lajos, Dudás Attila és Tamási János alapította. A klasszikus gitárzene szeretetétől indítva határozta el, hogy mindazon értékeket, amelyeket korábbi zenei tanulmányaik és szerepléseik során megtapasztaltak, közös zenélés keretében elevenítik fel. Megalakulásuk után két évvel a gitártrió kvartetté bővült. Csatlakozott Decsi Kiss András, aki a gitáron kívül fuvolajátékával is színesíti a koncerteket. Újabb két év elteltével Tamási Jánost Komjáthy Péter váltotta fel az együttesben. A Szekszárdi Gitárkvartett és a hozzá kapcsolódó támogatói kör 2002. október 18-tól bejegyzett közhasznú szervezetként Szekszárdi Gitár Egyesület néven végzi tevékenységét.

2005-ben Szekszárd város kiemelkedő művészeti együtteseinek közé választotta a Gitárkvartettet.

Az együttes megalakulása óta 170 koncertet adott. Előadási darabjaik reneszánsz, barokk, klasszikus, romantikus és kortárs gitárművekből, különböző népek hagyományos dallamaiból (spanyol, dél-amerikai, ír, skót, magyar) egyházzenei, könnyűzenei feldolgozásokból, valamint saját kompozíciókból állnak.

A Gitárkvartett ezzel a széles repertoárral, újszerű interpretálási móddal új igényt elégít ki az igényes,

tartalmas, mégis szórakoztató akusztikus gitárzene népszerűsítésében.

Együttes vezetője: Csele Lajos

Elérhetőség: 74/419-857, 20/593-4393

Célcsoport: 1-99 év

Sajátosság: sokoldalú repertoár, ezért a fellépési helyszínek változatosak lehetnek (pl. templom, egyházzenei koncert esetében).

SIÓGÁRDI FECSKE BÁBCSOPORT

A bábcsoport története szorosan összekapcsolódik Tarlós Lászlóné nyugalmazott óvónő nevével, aki 1956 őszén került Sióagárdra, ahol ma is él. Az óvodások körében kezdte a bábozást, majd amikor a gyerekek általános iskolába, középiskolába kerültek, folyamatosan visszajártak hozzá. Így alakult meg a Fecske Bábcsoport.

Mindig nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a báb kifejező legyen, szép anyagokból készüljön, időtálló minőségű legyen. Nem egyszeri alkalomra készültek ezek, hiszen előfordul, hogy egy régen játszott darabot felelevenítenek, mert olyan összetételű a csoport, hogy velük érdemes újra játszani. Komoly művészi értéket képviselnek köcsögbábjaik, melyeket keramikumművész készített. A bábcsoport évente többször fellép helyi, megyei, országos rendezvényeken, rendszeres és sikeres résztvevői bábművészeti találkozónak, fesztiváloknak. Számos díjjal büszkélkedhetnek. Országos és külföldi megmérettetéseken szerzett kiváló eredményeik az ország bábcsoportjainak élvonalába emelték őket.

Együttesvezető: Tarlós Lászlóné (Edit néni)

Elérhetőség: 74/437-647

Célcsoport: 1-99 év

Sajátosság: ismert mesék egyedi feldolgozása, a humor és helyzetkomikum gyakori használata. Családi, vagy nagyszülő-unoka programnak ajánljuk.

Következő számunkban a hidasi nyugdíjas színjátszókör színpadi produkciójáról, a Szekszárdi Kamarazenekarról, a gyönki gimnázium rockopera-előadó csoportjáról közlünk ismertetőt. Továbbá várjuk igényes művészeti csoportok jelentkezését, akik szívesen bemutatkoznának Hírlevelünkben.

Intézményünk projektjei

Intézményünk kulturális programjainak és szolgáltató tevékenységének zömét pályázati forrásokból valósítja meg. Ez év őszén két NKA pályázati projekt fut párhuzamosan: közművelődési programok tájoltatása hátrányos helyzetű településeken, illetve egy irodalmat, olvasást és szerzőt népszerűsítő vegyes műfajú sorozat. Támogatással fog megjelenni Tolna megye Kulturális Kézikönyve, és egy a napokban induló projektet is előkészítettünk már a falvak közösségi kulturális stratégiakészítésének közös műhelymunkájára.

„AZ ELŐADÓMŰVÉSZETI PROGRAM HELYBE MEGY KISTELEPÜLPÉSEKRE IS”

A tájoltatási program első helyszíne Koppányszántó, ahol a Szekszárdi Kamarazenekar ad koncertet október 12-én, 15 órai kezdettel a római katolikus templomban. Ugyanezen a napon 17 órától Pári község lakói is hallhatják a Földesi Lajos hegedűművész által vezetett zenekar műsorát. Decemberig az alábbi kistelepüléseken szervezünk még klasszikus zenei, bábszínházi, zenei-próza-népművészeti eseményt: Mucsfa, Dalmand, Kisszékely, Szakály, Felsőnána, Gyulaj, Sárpilis, Bata.

IRODALOM, EXTRAVAGÁNS SZEMÉLYISÉG – MIÉRT ÉPPEN SZENTKUTHY?

Intézményünk „Örök közelség” című rendezvénysorozattal állít emléket a 100 éve született extravagáns személyiségű, barokk szellemi alkatú, a mediterraneum ihlette monumentális életművet maga után hagyó, formabontó Kossuth-díjas regényírónak és legendás pedagógusnak: Szentkuthy Miklósnak.

„Szentkuthy Miklós élete az egyetemes műveltségű magyar polgár sorsának példája. (...) Művei a világ minden táján érthetőek, mert nem kötődnek szorosan magyar vagy közép-európai viszonyokhoz, problémafelvetése egyetemes érvényű, történelem-szemlélete nem provinciális, általános erkölcsi problémák foglalkoztatják, s jellemzően a végső kérdések felvetése tölti ki életművét. Műfordítóként is jelentős, az ő tolmácsolásában olvashatjuk magyarul Swift Gulliver utazásai című regényét, Dickens Twist Oliverjét, vagy James Joyce Ulyssesét.” (Petőfi irodalmi Múzeum, www.pim.hu)

A könyv- és kiadványbemutatókból, az író naplórajaiból rendezett vándorkiállításból, honlap-bemutatóval és filmvetítéssel kísért színházi előadásból álló programsorozat ez év novemberétől jövő év áprilisáig tart.

A programokkal az eddigi lineáris irányú olvasási hagyományoktól eltérő kreatív olvasás lehetőségére is felhívjuk a figyelmet, mely különösen érvényes a Szentkuthy-művek befogadásánál. Ez által előrevetítve meghirdetjük a 2009-es „Kreativitás Európai Éve” szellemében a kreatív olvasás és írás intézményi évét.

TOLNA MEGYE KULTURÁLIS KÉZIKÖNYVE 2008

A katalogizált, összerendezett tudás tárgyiasult formájának (enciklopédia, lexikon, kézikönyv, wikipédia) mindennapi használata a felvilágosodás szellemtörténeti korszakától kötelező az ember számára, már amennyiben boldogulni kíván a világban. Intézményünk az országban elsőként jelentkezett a közművelődési szakmában nélkülözhetetlen gyűjteményes leltár közrebecsátásával a 2002-ben megjelent Tolna Megye Kulturális Kézikönyve című kiadványával. A 160 oldal terjedelmű könyv még regénynek sem lett volna kevés, adattárnak azonban valóban nem szerény teljesítmény. A 2005-ben új kiadást megért könyvecske – az előző már szétesett a forgatástól – 176 oldalra bővült, ami a kulturális szervezetek, intézmények, szolgáltatások csoportok növekvő számát is jelezi. Az NKA pályázati támogatásának köszönhetően 2008 végén – karácsonyi ajándékként – nyújthatjuk át az önkormányzatoknak, kulturális-oktatási intézményeknek, szervezeteknek ezen aktualizált és kibővített adattárt.

KÖZÖSSÉGI KULTURÁLIS STRATÉGIA TOLNA MEGYEI FEJLESZTŐ MŰHELYE

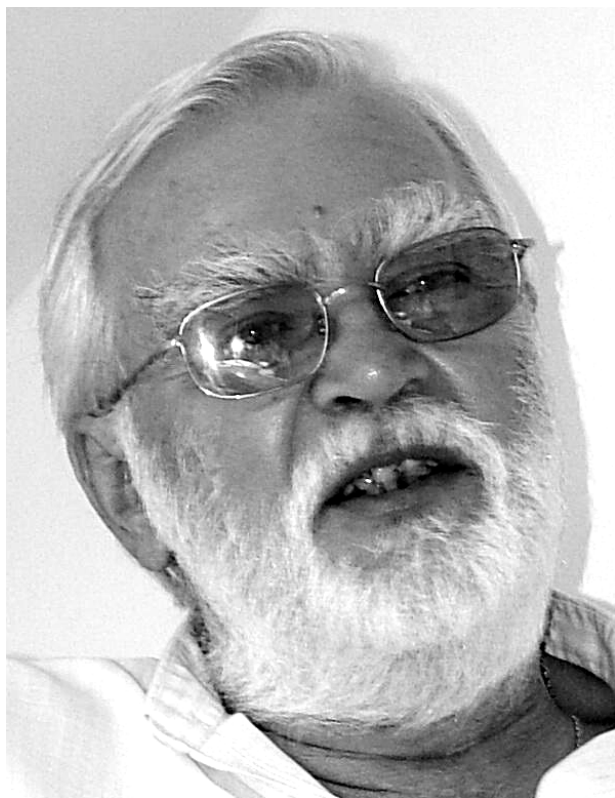
Megyénk tizenkét községében élő, dolgozó vagy ott ezt a feladatot felvállaló szakember fog hozzá, hogy a közösségi kulturális stratégia mibenlétét egy szeptemberben megkezdett tanfolyam keretében ne csak annak elméleti vonatkozásában ismerje meg, hanem az adott településen rögvest gyakorlatban alkalmazva is, az érintett község számára jövő ilyenkor egy olyan alapidokumentumot tegyen le, amelyre fejlesztő pályázatok sora épülhet majd, és amelynek segítségével a település helyi társadalmi művelődési energiái hatékonyan érvényesülhetnek.

Bogyiszló, Felsőnána, Kajdacs, Kismányok, Kurd, Nagykónyi, Nagyszékely, Nagyvejke, Pusztahencse, Regöly, Sárszentlőrinc és Szálka kulturális stratégiái birtokában a jövő esztendőben szakmai tanácskozást is szervezünk majd, hogy példájukból kiindulva minél több település vértelje fel magát a kellő fejlesztési tudatossággal. Kellő támogatás birtokában pedig tanulmánygyűjteményként szeretnénk majd ki is adni az elkészült munkákat.

A tizenkét munka mellé intézményünk öt szakembere is odateszi majd egy-egy település kulturális stratégiáját, ezzel nemcsak módszertani segítséget adva a műhelymunkához, hanem abba tevékeny résztvevőként bekapcsolódva is.

Névjegy

Az idei nyárutón a közművelődési szakma Tolna megyében igazán jól szüretelt. Már ami a díjakat és rangos elismeréseket illeti, büszkén mondhatjuk, Tolnában a kulturális munkának vonzereje van, és ami legalább annyira fontos, ezt országos és megyei szakmai fórumokon is honorálják. A továbbiakban azokat az alkotó egyéniségeket mutatjuk be, akik eddigi közművelődési-nevelési munkájukkal olyan nyomvonalat rajzoltak, mely nemcsak célba érésük „térképészeti táját” jelöli ki, hanem a mások által bejárható, sőt bejárásra méltó útvonalat is.

HARTMANN JÓZSEF

igazgató

Pro Artis Alapfokú Művészetoktatási
Intézmény, Paks

Díj: „A MAGYAR MŰVÉSZETOKTATÁSÉRT”

Élete a zene: 6 éves korában – 1955-ben – a szekszárdi zeneiskola Véghelyi Miklós által vezetett fúvószenekar tagjaként kezdte „zenei pályafutását”. Az általános iskola után a pécsi művészeti gimnáziumban, majd szintén Pécsen, a Zeneművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait. Vallja, hogy a Pécsen eltöltött évek egész életét meghatározták.

1971-ben megyei ösztöndíjasként került Paksra azzal a feladattal, hogy az 1969-től a szekszárdi Liszt Ferenc Zeneiskola kihelyezett tagozataként itt működő zeneiskolából önálló intézményt hozzon létre.

1974. január 1-jén fúvós, zongora, hegedű, szolfézs szakkal megalakult az önálló paksi zeneiskola, melynek igazgatójává nevezték ki, s mely posztot a mai napig is betölti.

Az 1984 óta a mai helyén működő intézmény teljes átalakítás és felújítás után 2006-ra az ország egyik legszebb és legjobban felszerelt művészetoktatási intézményévé vált. A működési körülmények javítása mellett folyamatosan bővítették az intézmény tevékenységi körét is, a zenei szakok mellett 1993-tól a táncművészettel, 2006-tól a szín- és báb-művészettel, 2008-tól a képző- és iparművészettel is ismerkedhetnek a növendékek.

„Nem szeretjük a műfaji határokat, minden művészeti ágban tanítjuk a klasszikus, a népi, és a mai, a modern stílusokat.” – vallja az igazgató az intézmény honlapjának bevezetőjében.

Kollegáival együtt nagy gondot fordítanak arra, hogy minél szélesebb körben aktivizálják a zenét szerető embereket, 1972-ben megalakították az úttörőzenekart, 1977-ben a vegyeskart, 1979-ben a felnőtt fúvószenekart. Maga is részt vesz a közös zenélésben, tagja a rézfúvós kvintettnek, a fúvószenakarnak, a györfkönyi Német Nemzetiségi Kórus karnagya. Példamutató az intézmény évek során kialakított széleskörű hazai és nemzetközi együttműködése is, 7 ország 12 városával ápolnak rendszeres kapcsolatot. Igen fontos eredménynek értékeli, hogy el tudták kerülni a – 90-es évekre jellemző – kihelyezett szakok leépítését, jelenleg a paksi „anyaintézménnyel” együtt 4 környező településen 650 növendék vehet részt alapfokú művészet-oktatásban. Büszke arra, hogy intézménye 2007-ben „kiváló” minősítést kapott, 2008-ban ő pedig „A Magyar Művészetoktatásért” szakmai elismerésben részesült. Vallja, hogy elért eredményeik a felkészült és lelkiismeretes oktatói testületnek, a kultúrabarát és mecénás önkormányzatnak köszönhetőek.

(BODÓ KATALIN)

(Fotó: Molnár Gyula)

STREER TAMÁS

hagyományőrző néptánc-oktató

Díj: „A NÉPMŰVÉSZET MESTERE”

Streer Tamás 1944. szeptember 12-én született Tolnán. Felesége révén ismerkedett meg a bogyiszlói lakodalmi szokásokkal és néptánc-lépésekkel. Csodálattal nézte, ahogy Boda János bácsi, Bajusz Béni bácsi mulatott és táncolt egy-egy lakodalomban.

Feleségével kötött házassága után négy évig Bogyiszlón laktak, majd ezt követően Tolnára költöztek.

A Bogyiszlón töltött évek alatt létrejött baráti társasággal később is tartották a kapcsolatot és rendszeres résztvevői voltak a faluban megrendezett összejöveteleknek.

Az 1976-ban megalakult Bogyiszlói Hagyományőrző Együttes alapító tagja feleségével együtt. Az együttes tagjai a próbákon és fellépéseken kívül is összejártak, ha szükséges volt segítettek egymásnak a mezőgazdasági munkákban.

Munkáját, szakmai hozzáértését nemcsak az együttes valamennyi tagja, hanem Bogyiszló lakossága is elismeri.

Az együttes az elmúlt években számos olyan rangos fesztiválon vett részt, ahol nem csak szakmai munkájáról nyilatkoztak pozitívan, hanem a csoport közösségi életéről is.

Streer Tamás emberi magatartásával, több évtizede példát mutat a fiatalok számára, s türelmes munkája eredményeként immár az ötödik generációt tanítja a bogyiszlói néptánc-hagyományokra az együttesben.

1998-ban a Muharay Elemér Néptánc Szövetség által meghirdetett szülő táncversenyen Fülöp Ferenc díjat kapott. 2008. augusztus 20-án átvehette a Népművészet Mestere címet, amely méltó elismerése a több évtizedes munkának. (KOMJÁTHI TAMÁSNÉ)

A Tolna Megyei Népművészet Egyesület vár minden népművészet iránt fogékony látogatót

a „*SÁRKÖZ NÉPI IPARMŰVÉSZETE*” című egyesületi tagok munkáiból rendezett kiállítására.

A kiállítást Dr. Andrásfalvy Bertalan etnográfus, prof. emeritus nyitja meg 2008. szeptember 18-án, 16 órakor a Babits Mihály Múvelődési Ház kiállítótermében.

A tárlat megtekinthető: 2008. szeptember 18-ától október 12-éig, hétköznap 10-18 óráig.

„AMATOR ARTIUM”

Tolna Megyei képző- és iparművészeti kiállítás nyílik a Tolna Megyei ÁMK és a szekszárdi Babits Mihály Múvelődési Ház közös szervezésében 2008. október 11-én.

A kiállítást megnyitja:
Fusz György
Ferenczy Noémi-díjas iparművész
A kiállítás helyszíne:
Babits Mihály Múvelődési Ház Márványterme.

A tárlat megtekinthető:
2008. október 11-étől 26-áig.

PÁLINCÁS KLÁRA

igazgató

Városi Művelődési Központ, Tamási

Díj:

TOLNA MEGYE KIVÁLÓ KÖZALKALMAZOTTJA
Pálincás Klára 30 évi munkája elismerésül kapta meg a kitüntetést. A felterjesztők kiváló vezetői, szervezői tevékenységéért, a város kultúrájáért, a hagyományok ápolásáért, a művelődési ház színvonalas működtetéséért végzett munkája alapján javasolták a díjra. 1978 óta dolgozik a művelődési központban, kezdetben módszertani előadóként. Szakmai tudását, kommunikációs- és szervezőképességét folyamatosan elismerték. Az ő javaslatára és kezdeményezésére rendezték meg a városkörnyéki településeken a közművelődési napokat, melynek fő szervezője is volt. 1984-től igazgatóhelyettesként végezte munkáját. Az intézmény többszöri átszervezése mindig nagy kihívást és erőpróbát jelentett számára. Ezt nagy munkabírással, a közművelődés iránt érzett elkötelezettséggel vállalta fel. 1992-től az önálló Városi Művelődési Központ megbízott, majd pályázat útján kinevezett igazgatója lett több cikluson át. A gazdaságilag nehéz idő-

szakokban is sikerült megőriznie az intézményben folyó színvonalas tevékenységet pályázatokkal, saját bevételük növelésével. Támogatja az intézményben helyet kapott civil szervezeteket, tanácsokkal is segíti működésüket. Felkarol minden új ötletet, javaslatot, közösség-teremtő formát. Az elmúlt évek kiemelkedő kezdeményezései és sikerei is nevéhez fűződnek: a „Tamási Nyár” rendezvény-sorozat, a Vályi Péter Szakképző Iskolával közösen megrendezésre kerülő „Művészkert” meghívásos képzőművészeti alkotótábor, a „Regionális fúvószenesi tábor” és a „Tamási bográcsmestere” főzőverseny. Folytatója a sikeres városi kezdeményezéseknek, a Tófesztiválnak és az Ö.K.Ö.R. 24 órás nonstop vetélkedőnek, mely szinte az egész várost megmozgatja. A legutóbbi nagy kihívást a 2007-ben átadott felújított és kibővített művelődési központ adta. Működtetésére már az építkezés ideje alatt is tudatos szakmai munkával készült, mellyel ismét a közművelődés iránti elhivatottságát bizonyította.

(KLEIN PIROSKA)

Egy kisvárosnak – miként Tamásinak is – elsődleges előnye, hogy a személyiséget integrálja, a helyi közösség részévé teszi. Kulturális intézménye, a művelődési otthon pedig nem pusztán falakat jelent, de intézményes keretet ad a találkozásra, az önszerveződésre, felvállalja a kapcsolatok szervezését, a közösségi igények kielégítését, növeli az itt lakók életesélyeit, erősíti önazonosságukat. A tamási művelődési ház – melynek 1440 m²-es rekonstrukciója és 520 m²-es bővítése 2006-ban valósult meg – új, esztétikus, a funkciót jobban szolgáló épületével és szakembereivel alkalmassá vált arra, hogy szerves része, szervezője legyen a helyi kultúrának. A város lakói és az intézmény munkatársai 2007 februárjában vehették birtokba az új épületet. Az eltelt hónapok bebizonyították, hogy a városban és a környező településen élők fontos közösségi értékkeremtő színtérnek tartják a házat, életük szerves részének az itt folyó tevékenységet. Munkánkban két fő elv vezérel bennünket: egyrészt megtartani mindent, ami hagyománnyá, sikeressé vált az elmúlt évtizedek során; másrészt – kihasználva az új épület adta profilbővítési lehetőségeket – fel kívánunk karolni minden új kezdeményezést, közösségteremtő formát.

(Pálincás Klára)

DR. VESZELY JÓZSEFNÉ

hímző népi iparművész

Elismerés: „ARANYKOSZORÚ”-DÍJ

1929-ben született Kocsolán, jelenleg a Tolna megyei Kaposszekcsőn él. 1953-ban szerzett tanári diplomát – biológia, földrajz szakon – a Pécsi Tanárképző Főiskolán.

1974-ben Díszítőművészeti Oktatói engedélyt kapott hímzésből, majd szövésből. 1968 óta hímző szakkört vezet Kaposszekcsőn. Az eltelt négy évtized alatt felgyűjtötték Kapos mente hímzett és szövött textíliáinak motívumait. A gyűjtőmunka eredménye az a három kiadvány, amelyek 1987-ben jelentek meg.

ÉLŐ LAJOSNÉ

hímző népi iparművész

Elismerés: „ARANYKOSZORÚ-DÍJ”

1924-ben született Dombóváron.

1944-ben a Pécsi Kereskedelmi Leányiskolában érettségizett. Főkönyvelőként dolgozott a dombóvári Kesztyűgyárban nyugdíjba vonulásáig.

Testvére (Dr. Veszely Józsefné) ajánlására hímző- és szövőtanfolyamra járt, és szerzett oktatói engedélyt. 1984 óta vezet Dombóvár-Szőlőhegyen hímző szakkört.

A két testvér kitartó szakkörvezetői munkájának köszönhetően a dombóvár környéki asszonyok újra tanulhatják a Kapos menti hímzéstechnikákat és megismerhetik annak mintavilágát és szerkesztésmódját.

Mindketten alapító tagjai a Tolna Megyei Népművészeti Egyesületnek.

Munkájukkal fontos szerepet vállalnak a Kapos menti hagyományok ismeretterjesztésében és a fiatalabb generációk tanításában. Emberi magatartásukkal, szakmai tudásukkal és fiatalos szorgalmukkal példaképei az ifjabb nemzedéknek.

(KOMJÁTHI TAMÁS NÉ)

Lásd még cikkünket a kaposmenti hímzésekről a 12. oldalon!

A BAKA ISTVÁN ALAPÍTVÁNY és a **SOMOGYI KÁROLY VÁROSI ÉS MEGYEI KÖNYVTÁR** ismét meghirdeti középiskolások és felnőttek számára a Baka István vers-, énekelt vers- és prózamondó versenyt

„ÉN ITT VAGYOK – ÜZENET ÚJ-HULIGÁNIÁBÓL” címmel.

Dunántúli versenyzőinknek október 10-én 15 órakor a szekszárdi Garay János Gimnáziumban elődöntőt szervezünk, ezért kérjük őket, hogy szeptember 20-ig jelentkezzenek alapítványunk e-mail címén a szekszárdi szállásigény megjelölésével.

A nevezés feltételei: - Nem hivatásos vers- és prózamondók jelentkezhetnek, akik betöltötték 14. életévüket, és befejezték általános iskolai tanulmányaikat.

A versenyzőknek egy költeményt vagy prózát az egyetemes magyar irodalomból, egy Baka István művet, valamint egy Baka István által magyarra fordított alkotást kell megmutatniuk. Egy mű előadása nem haladhat meg 3 percet.

A döntő helye és időpontja: Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár (6720 Szeged, Dóm tér 1-4.), 2008. november 22.

Jelentkezési határidő: 2008. október 1.

(Indokolt esetben egy-két hetes késést elfogadunk, de ekkor már nem feltétlenül tudjuk a szállásigényt kielégíteni.)

Jelentkezni levélben vagy e-mailben lehet:

BAKA ISTVÁN ALAPÍTVÁNY

6723 Szeged, Molnár u. 4.

Telefon: 62/630-286; 62/635-281,

30/8572218; 20/254-1772

E-mail: baka-alapitvany@t-online.hu.

A 2008/2009. évad Tolna megyei versenynaptára

1.	2008.9.23.	Atlétika ügyességi CSB V-VI. kcs.	Szekszárd
2.	2008.9.24.	Atlétika ügyességi CSB III-IV. kcs.	Szekszárd
3.	2008. 11. 5.	Úszás V-VI. kcs. "B"	Szekszárd
4.	2008. 11. 18.	Grundbirkózás I-II. kcs.	Nagydorog
5.	2008. 11. 25.	Röplabda V. kcs. leány	Paks/Dunaföldvár
6.	2008. 11. 27.	Röplabda V. kcs. fiú	Szekszárd
7.	2008. 11. 29.	Asztalitenisz II-IV kcs. "B"	Tolna
8.	2008. 12. 1.	Kézilabda V. kcs. leány	Szekszárd
9.	2008. 12. 2.	Kézilabda V. kcs. fiú	Dombóvár/Szekszárd
10.	2008. 12. 3.	Mező Ferenc Szellemi Diákolimpia V-VI. kcs	Szekszárd
11.	2008. 12. 9.	Teremlabdarúgás V-VI. korcsoport	Szekszárd
12.	2009. 1. 10.	Teremlabdarúgás IV. korcsoport	Paks
13.	2009. 1. 15.	Torna V-VI. korcsoport "B"	Szekszárd
14.	2009. 1. 19.	Úszás I.,II.,III.,IV. korcsoport "B"	Bonyhád
15.	2009. 1. 22.	Torna I-II., III-IV. korcsoport "B" összetett csapat	Szekszárd
16.	2009. 2. 7.	Játékos sportverseny I-II. korcsoport	Tamási
17.	2009. 2. 10.	Mező Ferenc Szellemi Diákolimpia III-IV. korcsoport	Paks
18.	2009. 2. 11.	Kosárlabda V. korcsoport fiú	Paks/Dombóvár
19.	2009. 2. 12.	Kosárlabda V. korcsoport lány	Szekszárd
20.	2009. 2. 16.	Amatőr kosárlabda V-VI. korcsoport fiú	Szekszárd/Paks
21.	2009. 2. 17.	Amatőr kosárlabda V-VI. korcsoport leány	Szekszárd/Paks
22.	2009. 3. 3.	Kézilabda IV. korcsoport leány	Tamási
23.	2009. 3. 4.	Kézilabda IV. korcsoport fiú	Simontornya
24.	2009. 3. 10.	Röplabda IV. korcsoport fiú-leány	Paks
25.	2009. 3. 11.	Amatőr kézilabda V-VI. korcsoport fiú	Paks/Dombóvár/Szekszárd
26.	2009. 3. 12.	Amatőr kézilabda V-VI. korcsoport lány	Szekszárd
27.	2009. 3. 17.	Amatőr röplabda V-VI. korcsoport fiú	Szekszárd/Tolna
28.	2009. 3. 19.	Amatőr röplabda V-VI. korcsoport lány	Bonyhád
29.	2009. 3. 23.	Kosárlabda IV. korcsoport leány	Szekszárd
30.	2009. 3. 24.	Kosárlabda IV. korcsoport fiú	Dombóvár
31.	2009. 3. 28.	Röplabda országos elődöntő V. kcs. fiú-lány	Szekszárd/Paks
32.	2009. 4. 1.	Mezei futóverseny I-VI. korcsoport	Bonyhád
33.	2009. 4. 2.	Kézilabda III. korcsoport leány	Szekszárd
34.	2009. 4. 3.	Kézilabda III. korcsoport fiú	Simontornya
35.	2009. 4. 4.	Kosárlabda országos elődöntő V. kcs. fiú-lány	Szekszárd/Paks/Dombóvár
36.	2009. 4. 6.	Labdarúgás V. korcsoport	Szekszárd
37.	2009. 4. 7.	Kosárlabda III. korcsoport fiú	Dombóvár
38.	2009. 4. 8.	Kosárlabda III. korcsoport leány	Szekszárd
39.	2009. 4. 16.	Labdarúgás IV. korcsoport	Bonyhád
40.	2009. 4. 21.	Röplabda III. korcsoport fiú-lány	Bonyhád
41.	2009. 4. 22.	Labdarúgás V-VI. korcsoport leány	Szekszárd
42.	2009. 4. 25.	Kézilabda országos elődöntő IV. kcs. leány	Szekszárd/Tamási
43.	2009.4.28-29.	Atlétika V-VI. korcsoport	Szekszárd
44.	2009. 5. 5.	Labdarúgás I. korcsoport	Szekszárd
45.	2009. 5. 6.	Labdarúgás II. korcsoport	Bonyhád
46.	2009. 5. 7.	Labdarúgás III-IV. korcsoport leány	Paks
47.	2009. 5. 9.	Labdarúgás országos elődöntő IV. korcsoport	Szekszárd/Bonyhád
48.	2009. 5. 11.	Amatőr kispályás labdarúgás V-VI. korcsoport	Szekszárd
49.	2009. 5. 12.	Atlétika III. korcsoport	Bonyhád
50.	2009. 5. 13.	Atlétika II. korcsoport	Bonyhád
51.	2009.5.15-17.	Röplabda országos döntő IV. korcsoport fiú-leány	PAKS
52.	2009. 5. 16.	Kézilabda országos elődöntő V. kcs. fiú-leány	Szekszárd
53.	2009. 5. 18.	Labdarúgás III. korcsoport	Zomba
54.	2009. 5. 19.	Atlétika IV. korcsoport egyéni	Szekszárd
55.	2009. 5. 20.	Atlétika IV. korcsoport összetett	Szekszárd
56.	2009. 5. 21.	Kis iskolák sportversenye: leány kézilabda	Kocsola
57.	2009. 5. 26.	Kis iskolák sportversenye: atlétika	Bonyhád
58.	2009. 5. 27.	Kis iskolák sportversenye: fiú labdarúgás	Ozora
59.	2009. 5. 29.	Röplabda országos elődöntő III. kcs. leány	Bonyhád

TIOK: biztató pályázati hírek a folytatásra készülőknek

A HEFOP 3.1.2. Térségi Iskola és Óvoda Központok tevékenységének folytatására a 2008 augusztusában megjelent TÁMOP 3.2.2 „Területi együttműködések, társulások, hálózati tanulás” című pályázat biztosít távlatos lehetőséget.

A Dél-Dunántúli Régióban HEFOP 3.1.2. pályázatot elnyert két TIOK, a Pannon Kaptár és a Dél-Dunántúli TIOK projektszervezete tudását és tapasztalatait egyesítve készül a régiós koordinációs központ szerepkör elnyerésére. A TÁMOP pályázatot legkésőbb október 15-ig kell beadni.

PANNON KAPTÁR

Közoktatási Együttműködési Hálózat

A szakmai koncepció kimunkálása folyik. A pályázat koordinátora, egyben főpályázó a szekszárdi Garay János Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Zeneiskola. A két TIOK-konzorcium intézményeivel szeptember 15-től indulnak el a szakmai egyeztetések. A projekt megvalósításában a pályázók egyaránt számítanak a HEFOP 3.1-es és 2.1-es intézkedésekhez kötődő projekteken már tapasztalatokat szerzett dél-dunántúli közoktatási intézményekre.

Továbbképzések

A TMÁMK 2008 májusában „A kompetencia alapú programcsomagok alkalmazása – óvodai programcsomag” képzést valósított meg Szegeden 11 óvónő részvételével. 2008 júniusában „Az óvoda-iskola átmenet támogatása” képzést bonyolítottuk le 19 pedagógus részvételével Hőgyészen. A képzéseket a Pannon Kaptár TIOK képzői tartották.

Következő képzésünk „A kompetencia alapú programcsomagok alkalmazása – óvodai programcsomag” című lesz. Időpont: 2008. szeptember 29-30., október 1. Helyszín: Gyermeklánc Óvoda, Szekszárd

MÉRLEGEN: a PATRÓNUS program első éve

A Dél-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ gondozásában 2007-ben 3 éves projekt indult, melynek keretében állás nélküli pedagógusok hátrányos helyzetű fiatalok tanulását, pályaválasztását segítve mentor tanárként lépnek vissza a munka világába. A dél-dunántúli kezdeményezés országosan egyedülálló, mintaértékű program. A Tolna Megyei Általános Művelődési Központ a program megyei koordinátoraként vesz részt a projektben.

Tolna megyéből 18 közoktatási intézmény – 11 általános iskola és 7 középiskola – 22 mentor tanárral kapcsolódott be pályázat útján a PATRÓNUS programba.

A mentor tanárok többségét heti 40 órás foglalkoztatással alkalmazzák az intézmények. A patronusok munkaidejüknek kb. felét (általában 18-26 órát) közvetlenül a tanulókkal való foglalkozással töltik.

Egy-egy mentor tanár legfeljebb 20 tanulóval dolgozik együtt. A patronált tanulók száma a megyében 400 fő körül mozog.

A patronusok munkája sokrétű, változatos. A program céljával összhangban a leggyakoribb tevékenységek:

- óralátogatások, a patronált diákok tanórai munkájának helyszíni segítése,
- felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások megtartása,
- esetmegbeszélések (diák, szülő, tanár együtt),
- önismereti foglalkozások,
- kommunikációfejlesztő foglalkozások,
- segítségadás pályaválasztáshoz,
- együttműködés és konzultáció a gyermekvédelmi és családsegítő szolgálattal.

A mentor tanárok munkájának legerősebb eleme a diákok napi tanulásának segítése. Az elmúlt egy év folyamán az érintett iskolákban kialakult egy olyan tanulói kör, akik rendszeresen és kitartóan részt vesznek a közös tanulásban. A mentor tanárok lelkiismeretes munkájának köszönhetően a patronált tanulók körében csökkent a bukások száma, tanulmányi eredményük javult.

Kulturális séták

NÉPMŰVÉSZETI SÉTA A KAPOS MENTÉN

A *Kapos menti fehér hímzés reneszánsza* című utazó kiállítás, melyet a Dombóvári Helytörténeti Múzeum NKA pályázati támogatás segítségével valósít meg közel tíz helyszínen, s mely programban közreműködik a Tolna Megyei ÁMK is, értékes gyűjteményt mutat be a zömében Tolna táji kistelephelyek érdeklődőinek*.

A Kapos menti fehér hímzés kutatója és a minták felgyűjtője *Cser Mária* (1930-2006) népi iparművész, tanítónő így írt az 1880-as években reneszánszát élő hímzésfajtáról: „A hímzés vászonra készült, a nép asszonyainak, lányainak saját előrerajzolása után, fehér pamutfonállal. (...) Kihímezték a női és férfi ingek elejét, a keményített alsó szoknya alját, mely néhány ujjnyira kilátszotta felsőruha alól. Ma már ezek a hímzések majdnem teljesen eltűntek a napvilágról.” A hímes minták igen változatosak voltak, és a mintasokszorosítás technikája nagy szabadságot engedett a kitöltésben a hímzőknek. Ezért szemlélhetjük azt a feltűnő variációs gazdagságot, mely egyben a falvankénti elkülönülést is eredményezte. A minták tematikája tükrözte a népi ismeretvilágot, mindazon növények stilizációja megjelent, melyek a paraszti élet flórájának elemei voltak. Leggyakoribb viráguk a szoliter rózsza: *tekert rózsza, kötött rózsza, csopros rózsza, rózsacsipke* elnevezésük nemcsak a formai, hanem a népi nyelvi gazdagságot is mutatják. A leveles minták ugyancsak azonosíthatóak a kedvelt fa- és cserjefajták nyomán: *tölgyleveles, cserleveles, vadszőlős, meggyleveles, rozmaringos* és előfordul a *kukacleveles* minta is. Hogy a Kapos menti hímzés – mint gyakorlat – nem tűnt el a helyi értékörzésből, az imént megnevezett minták gazdagságát őrző Kapos menti völgényingekkel együtt, az a kivételes figyelmű és fantáziájú, tanulási szándékkal megáldott alkotói magatartásnak köszönhető. A viseleti darabok funkcióvesztésével a darabokon használt motívumok fokozatosan átkerültek a lakást díszítő textíliákra. A hímzés e korszakában olyan alkotók vállalkoztak a népművészeti érték ezen „újrafogalmazására”, akiknek először azt kellett megoldaniuk, hogy a viseleti darabokon (pl. völgénying) megjelent minták alkalmassá váljanak terítőkön, függönyökön való esztétikus megjelenésre. A tervezéskor figyelemmel kellett lenniük arra, hogy kinek, milyen alapanyagból, milyen alkalomra készítették a tárgyat. Ez új kihívást jelentett a Kapos menti hímzést feldolgozók számára. Példaként emeljük ki e helyen a már idézett *Cser Mária*t, valamint *Élő Lajosné* és *Dr. Wessely Józsefné* népi iparművészeket. Az említett alkotók és tanítványaik igényes magatartása folytán mintaértékű megoldásokat mutattak fel munkáikon az évtizedek során.

A jó kiállítás egységes, gyűjteményes jellegével és a mai kornak megfelelő információhordozók bevonásával érhet el eredményt. E téren is példát mutat e prezentáció. A múlt és jövő még éppen kibékíthetően létezik egymás mellett a segédeszközök használatában. A szöttesek és hímzések textil háttérű paravánokra rögzítése még az általánosan alkalmazott kiállítási technikát idézi, ám mintha a búcsúzás érzete lenne a levegőben, hiszen újító szándékkal ugyanakkor tradícióba illeszkedve, utazóládákban érkezik meg a helyszínekre a gyűjteményes viseletanyag. A megőrzött viseleti darabok avagy azok motívumgazdag elemei. Három utazóláda gördül be a kiállító terembe, ládánként öt darab kihúzható, üvegfedésű vagy fedetlen fiókkal, melyeket a Dombóvári Helytörténeti Múzeum igazgatója, *Dr. Kriston Vízi József* ötlete alapján készített az ismert dombóvári faragó mester, *Bocz János*. A fiókok a ládából kiemelve falra avagy egyéb installációra rögzíthetők. Egységes bordó színű háttérük kontrasztos hatással emeli ki a fehér textileket, az üvegfedél pedig védelmet nyújt a károsító környezeti hatások ellen. Az utazóládák további előnye, hogy interaktív módon használhatóak a kiállítóteremben. Megfelelően elhelyezve a látogató maga is kihúzhatja a fiókokat, vagy a már nyitva felejtett fiókból kihajló textilek szobabelsőt és használót sejtethetnek számára. Hiszen tárgyak akkor válnak izgalmassá számunkra, ha valamelyest egykori használójukat is felfedhetik.

A Kapos menti kiállítás-sorozathoz igényes kivitelű plakát, meghívó és ismeretterjesztő anyag készült. A plakát sötétbordó és fehér színei összhangot teremtenek a textilek és az utazóládák színeivel. Az ismeretterjesztő szándék arányosan ölt testet a szöveges kiegészítők és a viseleteket megőrkítő régi fényképek paravános alkalmazásában. További erénye a kiállításnak az a tervezői szándék, hogy ugyan egységesen, tehát némiképpen zártan, mégis nyitott szemlélettel indul vándorútjára a Kapos menti gyűjtemény. A kiállítást befogadó településen az ott élő hagyományörzők is bemutatják az általuk értékesnek tartott népi hímzéseket, szötteket, megmaradt viseleteket, a kiállítás részeként. Ezzel kialakul – ahogyan ez több helyen meg is történt – egyfajta párbeszéd egy úgynevezett állapot szerű gyűjtemény és a helyi értékek között. Elmondható tehát az is, hogy az archivált értékek ilyesfajta közvetítése még az összefüggőnek tekinthető földrajzi-etnográfiai környezet ellenére is képes inspiráló erővel hatni, s újabb alkotó folyamatokat, közösségteremtő alkalmakat hoz létre.

(SZENTKIRÁLYI KRISZTINA)

* A kiállítás eddigi befogadó települései: *Madocsa, Kocsola, Szakcs, Kaposszekcső, Döbrököz.*